

Til medlemmene i programrådet for lektorutdanningen

Innkalling til møte i programrådet for lektorutdanningen Møte 4 2018

Tidspunkt 28. mai 2018, kl. 12:15-16:00

Møtested: Studentsenteret Seminarrom D

Forslag til dagsorden:

I Godkjenning av innkalling og dagsorden

II Godkjenning av protokoll fra møtet 23. april

Protokollen er sendt ut.

III Diverse tilbakemeldinger fra programrådsleder

Vedtakssak

Sak 32/18 Sommeravslutning

Notat fra Studieadministrativ avdeling .

Drøftingssaker

Sak 33/18 Masterkrav for PPU/PPU-deltid. Krav til Masterutdanninger

Sak 34/18 Rapport : Arbeidsgruppe- struktur og økonomi i lektorutdanningen

Notat fra Studieadministrativ avdeling og rapporten fra arbeidsgruppen. Samt programsensorrapportene fra høst 2017.

Orienteringssaker

Sak 35/18 Budsjett for 2018

Sak og vedtak fra Styringsgruppen

Sak 36/18 Orientering fra lærerutdanningsutvalgene

Orientering v/utvalgsleder

Sak 37/18 Lektorsermonien

Orientering v/ Denise Flatmark

Sak 38/18 Eventuelt

**Programrådet for
lektorutdanningen**

ephorte: 18/5269

Sak 32/18 Sommeravslutning

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Drøftingssak

Notat

Til: Programrådet for lektorutdanningen

Møte: 28. Mai 2018

ephorte: 18/5269

Bakgrunn:

Det har vært tradisjon med en sommeravslutning hvor de involverte i lærerutdanningen samles.

Årets sommeravslutning er ikke planlagt, og det må derfor nedsettes en komitee for arbeidet. Programkoordinator bistår med det praktiske til avslutningen.

Budsjettet for avslutningen tas av midler satt av til "konferanse eller nettverksmøter" hvor totalen er 200 000 for hele året. Summen inkluderer to seminarer på Solstrand.

Representanter fra fakultetene må inngå som en planleggingsgruppe for avslutningen, og lage et program. Gruppen kan enten bestå av medlemmer fra programrådet, eller andre representanter fra fakultetene.

Det er foreslått følgende datoer :

20. Juni (ettermiddag)

21. Juni (formiddag eller ettermiddag)

22. Juni (formiddag eller ettermiddag)

Vedtak:

Programrådet vedtar at det skal være en sommeravslutning til dato som framkom i møtet, samt med representanter som ble foreslått.

15.05.2018/DEFL

**Sak 33/18 Masterkrav for PPU/PPU-deltid. Krav til
Masterutdanninger**

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Drøftingssak

Notat

Til: Programrådet for lektorutdanningen
Møte: 28. Mai 2018

ephorte: 18/5269

Bakgrunn :

Det er meldt inn fra leder av Praksisutvalget en bekymring vedrørende masterkrav for PPU/PPU-deltid.

Fra høst 2019 vil det være masterkrav for å søke oppak til PPU/PPU-deltid. Det kan resultere i et lavere søkertall til de nevnte studiene sammenlignet med vår høst 2018 opptaket.

En problemstilling er at det kan komme søkere med masterutdanninger fra utlandske universitet, som ligger i skjæringspunktet til å være en masterutdanning eller ei. Det kan være utfordrende å sette kriterier for søkerne som sikrer likebehandling.

Fra forskriften om rammeplan for PPU , står det følgende:

§ 6.Opptak

For å bli tatt opp til praktisk-pedagogisk utdanning må søker ha

- *en mastergrad som inneholder minst ett relevant fag som gir kompetanse til å undervise, jf. forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringsloven kapittel 14 (...)*

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-12-21-1771?q=ppu>

I forskrift for opplæringslova står det følgende

Forskrift til opplæringslova

§ 14-4.Krav for tilsetjing og undervisning i den vidaregåande skolen

Den som skal tilsetjast i undervisningsstilling i studieførebuande fag i den vidaregåande skolen, må fylle eitt av desse krava:

- a) *universitets- og/eller høgskoleutdanning som samla utgjør minst 240 studiepoeng, inklusive pedagogisk utdanning i fag/på fagområde der vedkommande har minst 60 studiepoeng relevant utdanning*

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/KAPITTEL_16#KAPITTEL_16

I rammeplanen §6 heter det bare «en mastergrad....». Det er ikke noen krysshenvisning til forskriften om krav til mastergrad, eller på andre måter vist til norske regler om omfanget av en master, og da kan man ikke tolke det som at det kreves 120 sp, bare at det er en mastergrad.

Drøftingsspørsmål:

- Kan det være hensiktsmessig å be KD om en presisering om det er ment mastergrad i 120 studiepoeng , eller generelt bare en mastergrad?
- Er det sterke motforestillinger mot å gi opptak til de med 1-årig master?

12.04.2018/DEFL

**Sak 34/18 Rapport: Arbeidsgruppe – struktur og
økonomi i lektorutdanningen**

Notat fra Studieadministrativ avdeling og Rapporten.

Drøftingssak

Notat

Til: Programrådet for lektorutdanningen

Møte: 23. april 2018

ephorte: 18/5269

Bakgrunn

Arbeidsgruppen – struktur og økonomi i lektorutdanningen har levert utkast til rapporten til styringsgruppen for lektorutdanningen. Rapporten legges ved.

Styringsgruppen kom med følgende tilbakemeldinger:

Det er en stor beslutning å endre lektorprogrammene når en ikke vet konsekvensene av den forrige omleggingen med hensyn til frafall. Det er også noe uklart hvor stor kollisjonsproblematikken er.

Det er oppfattet fra studentrepresentantene som positivt med langpraksis, men også flere praksisperioder. Utveslingsproblematikken bør komme tydeligere fram, da dette kan oppleves som en flaskehals. Det understrekes at det er i 4 året (7-8 semester) kollisjoner oppleves blant emner, spesielt for studentene som tilhører H.

Rapporten må begynne mer overordnet og komme med konkrete forslag.

Rapporten bør si noe mer om lektorsenteret, og hvilken myndighet senteret vil ha overfor fakultetene. Beskrivelsen av lektorsenteret bør være mer tydelig.

Det presiseres at det er viktig i de sakene arbeidsgruppene uenig bør meningen til mindretallet komme fram, samt at uenigheten kommer fram.

Det som fungerer på matnat, bør ikke skyves til side til fordel for at alt skal bli enhetlig – og enhetlig momenter bør vektlegges.

Den videre saksgangen for behandlingen av rapporten er som følger:

- Utkast til rapport behandles i styringsgruppen 13. april
- Utkast til rapport og innspill fra styringsgruppen oversendes programråd og arbeidsgruppe i etterkant av styringsgruppemøtet
- Programrådet diskuterer og samler inn innspill 28. mai
- Arbeidsgruppen reviderer rapporten på bakgrunn av innspillene fra styringsgruppen og fra programrådet
- Endelig rapport leveres innen 1.9.18
- Endelig rapport behandles i styringsgruppen i september 18
- Endelig rapport behandles i utdanningsutvalget 4.10.18

- Endelig rapport behandles i universitetsstyret 25.10.18

Rapporten legges nå fram til programrådet for drøfting. Innspillene skal sammenfattes og oversendes til arbeidsgruppen.

Programsensorrapportene for høst 2017 legges ved, slik at momenter som blir trukket fram der til forbedring kan sees i lys av rapporten fra arbeidsgruppen.

I tillegg legges ved Notat fra MN fra 2013 som inngår i bakgrunnsmateriale.

Momenter til drøfting:

- Styringsstrukturen
- Opptak og informasjon om studentidentitet
- Organisering og kollisjonsutfordringer
- Praksis og Skolesamarbeid
- Overordnede tilbakemeldinger

15.05.2018/DEFL

Notat fra arbeidsgruppen PRAKSIS

20. mars 2013

Lærerutdanningsutvalget ved MN-fak vedtok i møte 17. oktober 2012, sak 20/12, at det skulle opprettes en arbeidsgruppe som skulle se på hvordan praksisfeltet og fagdidaktikk sammen bidra til en fruktbar skolepraksis.

Gruppen har bestått av følgende personer:

Stein Dankert Kolstø (fagdidaktiker naturfag, leder)

Mette Andresen (fagdidaktiker matematikk)

Anne Elisabeth Haga (realfagslærer på videregående skole)

Endre Lie (realfagslærer på ungdomsskole)

Markus Antonius Marszalek (student med praksiserfaring)

Marianne Jensen (administrasjonen)

Kristian Eriksen (koordinator for realfagsnettverket, observatør)

Mandat: formulere et felles notat som inneholder

- mål for studentenes kobling av praksiserfaringer og teori og betingelser for utvikling av slike koblinger
- forventninger når det gjelder studentenes utprøving og utforskning av egen undervisningspraksis
- hva studentene kan forvente av rammer og muligheter for utforskning av egen praksis, utprøving av ulike elevaktiverende arbeidsmåter, og hvordan rammer eventuelt kan endres slik at de gir økte muligheter for variert utprøving og kompetanseutvikling
- muligheter for utprøving av oppgaver og oppgavetyper i lærerstudiet som i større grad krever at studentene jevnlig skal reflektere over teori i lys av praksiserfaringer og praksiserfaringer i lys av teori
- muligheter for samarbeid mellom praksisveiledere og fagdidaktikere om veiledning av studenter i praksisperioder

Arbeidsgruppens tolkning av mandatet

I mandatet ble det presisert at «Notatet skulle kunne brukes til å informere og inspirere både veilederne på skolen, fagdidaktikerne og studentene og som stimulans til videre diskusjon og utprøving av nye ideer til rammer og arbeidsoppgaver i lærerstudiet.» Arbeidsgruppen har derfor tolket mandatet til at vår oppgave var å være kreative og søke å utvikle ideer i møte med utfordringer og muligheter beskrevet i mandatet. Siden det er et notat som skal være innspill til videre diskusjon har vi ikke lagt vekt på å vurdere om alle i gruppen ønsker innføring av alle de ulike forslagene. Vi ønsker å levere videre flest mulig ideer som så må vurderes og justeres gjennom videre diskusjon for eventuell beslutning i formelle fora.

Utfordringer - innspill fra medlemmer av arbeidsgruppen

Integrering teori – praksis

- Få teorien til å henge sammen med praksis. Forelesninger er - og bør være! - mer enn hint og tips til undervisning. Kontrast mellom alt det generelle og abstrakte i forelesninger og praksisrealiteter.
- Vanskelig å få til god kobling mellom teoriforelesninger og studentenes praksis og erfaringer nå praksis er langt unna i tid og sted.
- Praksisveilederne savner ikke nødvendigvis at studentene har med seg mer kunnskap og erkjennelse inn i praksis, men savner informasjon om hva de har av bakgrunn, hva de har gått igjennom, hva praksisveiledere kan spille på.

Påhør

- Bedre forberedelse av besøk som utfordring: representant fra universitetet bør ikke komme dumpende uten innsikt i forhistorie og sammenhenger. Hvordan er rutiner for påhør? Bør parhospitanter kunne observeres samtidig?

Praksisveiledningen

- Praksisveiledningen studentene får fokuserer ofte mye på det veldig konkrete og praktiske uten å oppmuntre til refleksjon eller kobling til studentens øvrige kunnskaper og erfaringer. Kunne noen ganger hatt veiledning mer på spesielle tema. -> trenger liste med tema for veiledning
- Mange studenter har ikke vært i klasserom siden egne elevdager, men kan fag og pedagogisk teori. Klasseledelse ofte en utfordring for dem: skolene tenker gjerne at de har et hovedansvar for at de skal erkjenne og påta seg det ansvaret. Litt lite fokus på dette og litt tilfeldig hvordan skolene løser det.
- Ny rammeplan krever 100 dager praksis. Utfordring med at alle forelesninger skal inn på halvparten av tiden av i dag. Kanskje vil mange lærere bare synes det er fint med 10 ukers praksis i et semester?

Utenfor arbeidsgruppens mandat:

- Arbeidsplass for studenter til å kunne jobbe godt i pauser mellom timer på praksisskolen (bruker veileders arbeidsplass når de har undervisning)
- Gode erfaringer med integrerte studenter, men vanskelig med at de trenger fravær pga. forelesning, eks. bare får to av tre timer i et fag/klasse, svekker kontinuitet. «Ved sentrumsskole forsvant studentene lett etter timen, og vi måtte lage en plan for møtepunkt slik at de holdt seg mer på skolen og ble deltagende på fellesmøter på skolen.»

Hva bør regnes som praksis i en lærerutdanning?

Som praksisopplæring regnes bare veiledet praksis basert på studentens egen undervisningspraksis. Dvs. at praksis er førstehåndserfaringer med etablerte praksiser i skolen (eller andre aktuelle undervisningsarenaer) som er forberedt og/eller fulgt opp med situasjoner som skal fremme studentenes refleksjon og læring fra praksiserfaringer. Førstehåndserfaringer vil inkludere planlegging, gjennomføring, deltagelse og etterarbeid knyttet undervisning av elever, undervisningsrelaterte møter på skolen og observasjon av undervisning og møter.

Det er ikke alt som er praksisrelevant som bør regnes som praksisopplæring. Alle forelesninger på campus vil på en eller annen måte være praksisrelevante. Det er likevel en forskjell mellom forelesninger og praksisveiledningstimer som bør tydeliggjøres selv om ikke skillet er skarpt.

Arbeidsgruppen foreslår at skillet settes ved å si at situasjoner som skal regnes som praksis i betydning praksisbasert refleksjon må kjennetegnes ved at samtalen tar utgangspunkt i felles eller fremlagte førstehåndserfaringer fra studentenes undervisningspraksis.

Det er ikke praksisopplæring når studenter gjennomfører undervisning eller deltar på møter uten at det er tilrettelagt for refleksjonssituasjoner i form av samtaler eller oppgaver som tar utgangspunkt i planer, tanker og erfaringer fra denne situasjonen.

Praksis bør være knyttet til undervisning i studentens egne fag, samtidig som det er ønskelig at studenten får erfaring med tverrfaglig samarbeid og undervisning i tverrfaglige tema og tema i læreplanen med svakere tilknytning til egne fag. Observasjon av andres undervisning, spesielt gjennom parhospitering der begge er medansvarlig for opplegg og tenkning, bør fortsatt inngå i studentenes veiledete praksis.

Situasjoner, erfaringer og tema som praksisopplæringen bør omfatte

Det er viktig at studentene får erfaring med ulike typer praksiser som inngår i læreryrket. Dette gjelder både ulike arenaer en lærer deltar på, ulike faglige og praktisk-pedagogiske situasjoner og arbeidsmåter. Som mulige tiltak for å fremme slik bredde har vi nedenfor skissert opp mulige Minimumsstandarder for erfaringer utover klasserommet og Forventninger til rom for utprøving.

Minimumsstandarder for erfaringer utover klasserommet

Vi tenker her på erfaringer som refleksjoner og læring skal bygges på (utover det å få orienteringer og å møte skolens rektor, rådgiver, elevrådsrepresentant etc.) Disse må også tydeliggjøres overfor PPU studentene da erfaringen har vært at ikke alle er like positive her.

Erfaringer vi bør kunne signalisere at lærerutdanningen forventer at praksisskolene inkluderer

- Elevsamtaler
- Seksjonsmøter og trinnmøter med diskusjon av opplegg, felles saker, tentamener, prøvemuntlig etc.
- Klassemøte med samtale lærere og assistenter imellom om elever med spesielle behov
- Fellesmøter for lærere, inkludert fagmøter på skolen
- Skriftlig planlegging av undervisningsøkter (fylle ut planleggingsskjema)
- Delta i utvikling av en individuell opplæringsplan (IoP) når en har praksis på ungdomsskole
- Delta i utvikling av periodeplaner

Andre erfaringer det er ønskelig at studentene får når det er mulighet for det:

- Klassemøte med elever og foreldre (Men ikke foreldremøter med enkeltelever i form av utviklingssamtaler da det krever godkjenning fra foreldre og elev, og da det kan fungere forstyrrende for foreldre og elever som trenger trygghet.)

Forventninger til rom for utprøving:

Det synes viktig å sende signal om forventninger (ikke bare 'ønsker'), men samtidig ikke kreve visse arbeidsmåter eller tema da lærers ansvar for undervisningen må respekteres. Idéer på listen med forventninger må være umiddelbart meningsfulle. Aktuelt tidsbruk for alternative opplegg bør stå åpent. Forslag til mulige punkter på en slik liste:

- Utvikling og bruk av vurderingskriterier og kjennetegn på måloppnåelse.
- Aktivisering av elevenes forkunnskaper i forkant av presentasjon av nytt stoff og lesing av tekster.
- Bruk av autentiske tekster og aktuelle saker utenfor skolen i undervisningen.
- Undervisning som fremmer elevenes læringsstrategier og grunnleggende ferdigheter på fagets premisser
- Prøve ut ulike utforskende, praktiske og elevaktiverende arbeidsmåter og bruk av demonstrasjoner
- Undervise i fagenes tenke- og arbeidsmåter, undervisning i tverrfaglige emner og undervisning utenfor skolen,
- Utforskende klassediskusjoner og praktisk elevaktivitet og «mini-gruppearbeid» som utgangspunkt for klassediskusjoner
- Organisere og følge opp bruk av korte presentasjoner (basert på lekser, elevøvelser, gruppediskusjoner, ...)
- Ulike måter å gi løpende tilbakemelding, innhent innsikt i elevenes forståelse (formativ vurdering)
- Omorganisering av rom eller klasse (rokkere, «klynge», «jigsaw», auditorium,..)
- Bruk av læringsarenaer utenfor skolen (VilVite, ekskursjon, ...)
- Presentasjon av nytt stoff
- Oppfølging av lekser
- Delta i lagning av ulike typer prøver, og retting og karactersetting (jf veiledning på elevers klaging på karakter) – her er det en fordel med praksis over mange uker da det øker sannsynligheten for at elevene skal ha en prøve i praksisperioden.

Praksisveileders veiledning - tiltak som kan fremme kvalitet

Utvelging av veiledere: Det er ønskelig med veilederkurs, men mange skoleledere er samtidig allerede klar over viktigheten av kvalitet og velger praksisveiledere med omhu så langt det er mulig. En mulighet er likevel å prøve å styrke kvalitetsbevissthet via tett kontakt med UiB, f.eks. via partnerskap med tilbud om foredrag, seminarer og diverse team – og prosjektarbeid.

Oversikt over tema studentene møter i forelesinger. Flere veiledere har etterspurt innsikt i hvilke tema studentene har arbeidet med i forkant av praksisperioder. En enkel oversikt over hovedtema berørt i ulike semestre henholdsvis før, under og etter praksisperioder burde kunne gjøres tilgjengelig for veiledere, og legges frem på kontaktmøter i realfagpartnerskapet. En mulighet er å legge inn web-adresser i informasjonsskrivet til praksisveiledere slik at de kan gå på nettet for å finne slik utdypende informasjon.

Forventninger til tema for veiledning:

Veiledere bør få en liste med tema som forventes diskutert i veiledningen i løpet av hver praksisperiode ('bestilling'). Listen kan være en ressurs for studenter når de ønsker veiledning på det på listen. Det kan også være mulig å arbeide via partnerskap med bevisstgjøring på innhold og viktighet av punkter på listen. Noen ideer til mulige punkt på en slik liste:

UNDERVISNING OG PLANLEGGING

- Faglig og didaktisk analyse av kompetanse for identifisering av spesifiserte læringsmål og aktuelt lærestoff
- Planlegging av progresjon gjennom tema og semestre, f.eks. om elevøvelser, prosjekter og ekskursjoner og lokalt arbeid med læreplaner. Lokal læreplan i fag der det er aktuelt.
- Begrunnelse for fagets ulike emner gitt overordnede mål for faget som allmenndanning, demokratisk deltagelse og forberede til videre studier.
- Undervisning som fremmer holdningsutvikling
- Integrert naturfagundervisning og planlegging og undervisning i tema hvor emner fra flere disipliner inngår. Mange studenter tenker lett ett fagtema om gangen og virker mindre vant med tverrfaglige tema og å se faglige sammenhenger på tvers, f.eks. angående klima.
- Litteratur og utstyr på skolen
- Aktivering og bruk av elevenes forkunnskaper
- Planlegging og gjennomføring av elevøvelser og demonstrasjoner
- Hvordan få utbytte av læringsarenaer utenfor skolen (VilVite, ekskursjoner, feltarbeid, bedriftsbesøk, museumsbesøk etc.)
- Hvordan organisere og dokumentere tilbakemelding til elever. Nye lærer skriver så mye at de sliter seg ut og blir ofte sykemeldte. Ta opp hvordan en rent praktisk gjør jobben overkommelig generelt, jfr. rundskriv med krav fra Udir. Løpende tilbakemeldinger til elevene kan f.eks. gjøres delvis muntlig.
- Om faglig nivå og karaktersetting i møte med kryssende forventninger fra elever, læreplaner, kolleger, skoleledelse, foreldre og media
- Identifisering av studentens styrker og hvordan videreutvikle disse.
- Oppbygging av samling med opplegg og læringsressurser og hvordan videreutvikle tidligere opplegg
- Hvordan arbeide med å utvikle egen undervisningskompetanse.

RAMMER OG RELASJONER

- Om lærerrollen og avstand og nærhet til elever (kompis eller arbeidsleder, mer kompis med noen elever enn med andre, omsorg, venn på facebook?)
- Hvordan skolen arbeider med elever som strever
- Elever med ulike og spesielle behov i klassen
- Om innhold og gjennomføring av elevsamtaler og utviklingssamtaler
- Om faglig og sosialt innhold og gjennomføring av foreldremøter
- Skolens FoU/type prosjekter

Informasjon og diskusjon som gjerne ledelsen ved skolen kan stå for:

- Om skolens mobbeplan, reaksjoner på uønsket adferd og hvordan takle elev-elev konflikter i timen.
- HMS: rømningsveier, plassering av HMS-utstyr og lokale prosedyrer.
- Drift av skolen: Om hvordan ressurser anskaffes og fås reparert (innkjøp, vedlikehold, vaktmester, laboratorieutstyr, læringsressurser m.m.)

Forventning om faste veiledningstider på timeplanen (sikrer god sjekk før timer og fungerer noen ganger godt i praksis). Løfte frem en norm om at tre timer undervisning utløser en time veiledning?

Påhør fra UiB-lærerutdannere - tiltak som kan fremme kvalitet

Struktur på hvem som kommer på påhør (?), rom for oppfølging over tid. Når foreleser er den samme som har påhør kan det gi økt mulighet til å hjelpe studenten til å tolke erfaringer, utfordringer og muligheter i lys av ideer fra teori. Det gir også rom for foreleser til å følge opp aktualiserte tema i videre forelesinger.

Påhør tidlig i praksis, tid til oppfølging, og så ideelt sett oppfølgingsbesøk av samme påhører. Lang praksis og bruk av undervisningsverksted vil kunne gi økt anledning for oppfølgingsbesøk.

Viktig at påhører setter seg inn i konteksten for undervisning når hun/han møter studenten. Dette gjelder både tema og progresjon, elevenes nivå, spesielle forhold i klassen og eventuelle spesielle forhold ved skolen.

Det er også ønskelig at veiledningen i etterkant aktiverer studentens egne refleksjoner og analyser av erfaringene. Det bør vurderes å utvikle et dokument med veiledende råd for gjennomføring av påhør, inkluderte råd om kommunikasjon og ansvarsforhold ved avtale om tid for påhør.

Forelesninger på campus - tiltak som kan fremme praksisnærhet

Studenter kan få i oppgave å ta med lokale læreplaner, læringsressurser innen et tema eller annet fra praksisskolen med inn på UiB for fremlegging og diskusjon.

Ta opp hvordan arbeide med å utvikle egen undervisningskompetanse i tilknytning til veiledning på oppgaveskriving, f.eks. en eventuell FoU-oppgave

Bruk av eksempler og case-beskrivelser som utgangspunkt for presentasjon og diskusjon av ideer.

Bruk av observasjonsoppgaver: Gjennom bruk av fokuserte observasjonsoppgaver kan studenter bli observante på sentrale utfordringer for undervisning og elevers læring. Hvis oppgaver og observasjoner er gode kan de være med å fremme en problemerkjenneelse hos studentene som gjør dem mer motivert og mer i stand til å se teori i lys av praksis. Forelesingene vil da lettere kunne bli en arena for utforskning og diskusjon av praksis og teori. I forkant av skoleerfaringer og praksisperioder kan forelesere introdusere tema og gi eksempler og ideer som gjør det mulig for studentene og gjøre fokuserte observasjoner og begynnende analyser. Observasjonsoppgaver bør ideelt sett diskuteres med representanter for praksisfeltet, f.eks. på møter i realfagpartnerskap, slik at en finner temaområder som det er enighet om at kan fungere, f.eks. i møte med skolens rammer.

Eksempler på tema for oppgaver som kan gi stimulerende observasjoner kan være elevers læringsstrategier og arbeidsvaner, elevers språk og talemåter i møte med faglige tema, oppgavetyper og hvordan oppgaver i ulik grad kan fremme faglig gjennomtenkning, utvikling av «grunnleggende ferdigheter» eller mer avskriftspreget arbeid, typer av spørsmål som lærere bruker og kjennetegn på elevsnakk og dialogtyper de gir opphav til, og hvordan ulike arbeidsmåter fremme eller hemmer motivasjon, interesse og elevaktivering.

Utviding av studentenes erfaringsgrunnlag gjennom nye praksisarenaer

Kan undervisningspraksis være noe annet enn praksis i skolen, f.eks. praksis i «ENT3R», som gruppeledere, som veiledere og foredragsholdere for elever på besøk ved UiB, vurdering av

obligatoriske praksiser og innleveringer på grunnkurs i faget? Slike praksiserfaringer må i så fall følges opp med veiledning eller en annen refleksjonsarena.

Aktuelle refleksjonsarenaer

Individuelle oppgaver: Skrivning av refleksjonsnotat etter enkelttimer og etter praksisperioder samt eventuell FoU-oppgave.

Studentkollegaveiledning: Felles planlegging av undervisning, studenter i par får tematisk fokusert oppgave med felles skrivning av refleksjonsnotat etter en økt.

Med praksisveileder: Før- og etterveiledning

Med praksisveileder og UiB-veileder: Temaseminar på skoler i partnerskapsklynger.

Med UiB-veileder: Pårhør, undervisningsverksted.

Beskrivelser av refleksjonsarenaer som bør vurderes

Temaseminar:

Veiledere og studenter fra tre – fire praksisskoler møtes for tematisk fokusert veiledning og diskusjon med utgangspunkt i førstehåndserfaringer fremlagt av studenter. Studenter og noen praksisveiledere fra en partnerskoleklynge (og eventuelt en veileder fra UiB) møtes f.eks. en dag annenhver uke (onsdag 14-16?). Hvert seminar har et tema basert på en temaliste som foreligger ved semesterstart. Studentene har fått oppgitt tema på forhånd og presenterer relevante situasjoner og observasjoner fra egen praksis. Studentens egne praksisveiledere deltar ikke i diskusjonen knyttet til egen students fremlegging, men noterer kommentarer og følger disse opp i videre veiledning av studenten. I temaseminarer vil studentene få trening i å gi fokuserte og innholdsrike beskrivelser av tanker og praksiserfaringer til kolleger som ikke har vært tilstede i undervisningen (dvs. normalsituasjonen for en lærer) og vil få innspill fra andre veiledere. Samtidig som studentens læring står i sentrum vil lærere her høre andre veilederes kommentarer og delta i felles diskusjoner. På den måten vil temaseminarer også kunne være med å utvikle læreres veiledningspraksis og undervisningstenkning. Det vil i praksis også være en arena hvor det kan etableres faglig kontakt mellom praksisskoler, inkluderte kontakt mellom ungdoms- og videregående skoler i en partnerskoleklynge.

Eventuelle temalister for temaseminar, veiledning, oppgaver og forelesninger bør søkes samordnet slik at en i et kurs eller semester jobber med visse tema i visse perioder.

Undervisningsverksted:

Refleksjonsarena hvor parhospitanter eller små grupper av studenter presenterer situasjoner fra egen undervisningspraksis, inkludert overveielser fra planleggings-, gjennomførings- og etterarbeidsfasen. Presentasjonene og valg av situasjoner skal ha relevans for et felles tema som er satt opp for det enkelte undervisningsverksted. Når parhospitanter presenterer fra felles erfaringer vil det kunne gi mer diskusjon i planleggingsfasen og større trygget første gang. Ved å fokusere på et tema for hvert undervisningsverksted blir det mulig å diskutere på tvers av de ulike presentasjonene, og teoriforeleser vil kunne være spesielt forberedt på det tema. Tema vil kunne tas fra lister med

Forventninger til rom for utprøving» og «Forventninger til tema for veiledning». Dette vil kunne fremme praksisnærhet og helhet og sammenheng i studiet.

Undervisningsverksted innebærer oppfølging fra teoriforelesere (f.eks. en gang i uken) med etterveiledning og felles identifisering og diskusjon av både utfordringer og gode erfaringer. Ideer basert på teori kan så presenteres og diskuteres inn mot konkrete erfaringer og identifiserte utfordringer. Diskusjonene kan gå over i førveiledning der en sammen identifiserer arbeidsmåter, dialogteknikker eller annet som studenten skal prøve ut til neste uke. Så oppfølging i ny presentasjon og diskusjon uken etter. Eventuelt kan påhør noen ganger legges i en slik uke mellom to undervisningsverksted. Undervisningsverksted kan avholdes på universitetet (heldag) eller på en skole der studenter fra flere nærliggende skoler kan møtes (heldag eller halvdag). Det vil kunne gis rom for ulike presentasjonsformer, inkludert videoopptak studenten har tatt av deler av egen undervisning.

Refleksjonsnotat:

Her er det mulig med flere typer refleksjonsnotat som kan fremme studentenes refleksjon over ideer og teori i lys av erfaringer og erfaringer i lys av teori og innspill fra veiledere og medstudenter. Det kan være refleksjonsnotat basert på individuelle oppgaver, men kan også være refleksjonsnotat som parhospitanter skal skrive i fellesskap. Det siste vil kunne fremme muntlig diskusjon og refleksjon studentene imellom.

For at mappeoppgavene skal oppleves som lærerike og relevante tror vi det er viktig at de er nært knyttet til studentenes praksiserfaringer og refleksjonsarbeid som inngår i en læreres hverdag, som å reflektere over begrunnelser og valg, hendelser fra undervisningen og planlegging av videre undervisning. Det er viktig å unngå at studentene tenker at skriving av refleksjonsnotat er forstyrrende merarbeid. Her kan det være viktig å arbeide for å snu studentenes tenkning i starten.

En type refleksjonsnotat som spesielt bør vurderes er oppsummerende notat med studentens vurderinger av egne kompetanser som er oppnådd og hvilke områder studenten trenger å arbeide videre med for å høyne egen kompetanse. Dette er spesielt relevant når studenten skal videre til ny langpraksis neste semester, men kan også være bevisstgjørende etter siste langpraksis.

Utviklingsmappe:

En mulighet er at ulike refleksjonsnotat utarbeidet gjennom et semester defineres som en utviklingsmappe som så skal leveres inn som vurderingsgrunnlag ved slutten av semesteret. Kravene til en slik utviklingsmappe eller portefølje kan formuleres slik at en styrer studentene til å tenke igjennom visse tema. Samtidig kan studentene få valgmuligheter når det gjelder tema og undervisningssituasjoner som arbeides med (se nedenfor).

Mengden av skriftlig arbeid i praksisperioden må vurderes både mhp studentenes totale arbeidsmengde i praksisperioden. I tillegg må antall tekster og innleveringer i de ulike ppu-ernene studentene følger, vurderes slik at ikke antall innlevering blir urimelig høyt. En mulighet er å bare ha utviklingsmappe i ett av de fagdidaktiske ernene. Det kan også være en fare at oppgaver som kan eller skal inngå i en utviklingsmappe tar oppmerksomhet vekk fra andre oppgaver, som muntlige refleksjonsarenaer slik at studentene minimaliserer innsatsen i disse. Det kan være en ide å begynne med et pilotforsøk med utviklingsmappe.

Matrisemodell: For å sikre at arbeidet med utviklingsmappen understøtter studentens refleksjoner uten å stjele oppmerksomheten fra andre oppgaver, kan rammene for mappen følge en matrisemodell som er prøvd ut og evaluert i flere prosjekter i Danmark ¹.

Matrisemodellen innebærer at studenten selv velger de situasjoner fra praksisopplæringen (typisk, men ikke nødvendigvis undervisningssituasjoner) og det didaktiske innhold (innenfor de områdene som er opplistet i matrisen) som skal være gjenstand for refleksjon i den enkelte tekst (eller video etc.). Matrisen inneholder to dimensjoner, undervisningens *hva* (lokal læreplan, begrunnelse, tverrfagliget, elevbehov) og læringens *hvordan* (identifisere læringsmål, lærestoff, holdningsmål, aktivisering og bruk av forkunnskaper. Modellens to innebygde dimensjoner sikrer at mappens samlede innhold blir passe dekkende. Kravet til den ferdige porteføljen er kun at ethvert av de to dimensjonenes underpunkter skal være 'krysset av'. (Se vedlegg)

En mulig fordel med bruk av utviklingsmappe er at det kan gi et færre antall eksamener, samtidig som utviklingsmappe innebærer bruk av en praksisnær eksamensform. En mulig konkretisering kan være at studentene i et fagdidaktisk emne skriver to refleksjonsnotat etter undervisningsverksted (eventuelt sammen med parhospitant for fremme refleksjon), ett etter et temaseminar, ett individuelt basert på egen undervisning, et i samarbeid med parhospitant basert på felles undervisning og ett avsluttende refleksjonsnotat om egne styrker og utviklingsbehov som lærer.

FoU-oppgave:

FoU oppgave som planlegges og gjennomføres etter siste langpraksis. Tilrettelegges med veiledning i forkant på campus. En slik FoU-oppgave kan bli mer gjennomtenkt og fokusert enn den nåværende prosjektoppgaven hvor datainnsamling og planlegging ofte blir venstrehåndsarbeid da studenten er mest fokusert på den daglige undervisningen. Løsrevet fra studentens daglig ansvar for undervisning og kan derfor gjøre det lettere å observere fokusert og reflektere. Krever tett samarbeid med veileder enten veileder, parhospitant eller studenten selv skal stå for undervisningen, og enten ting skal prøves ut eller bare observeres. Som alternativ eller videreutvikling av prosjektoppgaven. Vi ser her for oss to mulige modeller: som 4 dager av de 100 dagene med praksis, eller som tillegg til ordinær praksis. En slik FoU-oppgave bør ha klare læringsmål som tas fra eller er presiseringer av læringsmål for praksis og/eller emnebeskrivelse. FoU-oppgaven kan eventuelt fungere som uttesting av ideer som studentene vurderer å bruke i en fagdidaktisk masteroppgave.

¹ - Andresen, M., and Thorslund, J. (2006). *Intern evaluering af IPN's Lektorportefølje projekt 2005. (Evaluation of ipn's portfolio project)*. ipn skriftserie nr.8. 26 pages.
- Andresen, M., Michelsen, C., Pawlik, E. and Thorslund, J. (2004): *Lærercertificering – lærere i bevægelse. Intern evaluering af et pilotforløb. (Teachers' certification - teachers in move. Internal evaluation of a pilot)*. 43 pages. Learning Lab Denmark, DPU. ISBN 877613046-0
- Andresen, M. (red) (2004): *Lærercertificering – lærere i bevægelse. Klip fra lærerporteføljer. (Teachers' certification - teachers in move. Excerpts from portfolios)* 42 pages. Learning Lab Denmark, DPU. ISBN 877613064-9

Aktiviteter som skal fremme samarbeid mellom praksisveiledere og UiB-lærerutdannere

Tettere samarbeid internt i partnerskap – særlig skolene imellom. Målet bør være at studentene opplever helhet i og mellom praksisperiodene. Fagdidaktisk kompetanseutvikling for lærerutdannere og praksisveiledere kan oppnås gjennom refleksjon og seminar over studentenes emner og læring. Teamseminarer og møter i realfagpartnerskap er to aktuelle arenaer. Gjennom å måtte bryne ulike ideer mot hverandre i diskusjoner kan innsikt utvikles samtidig som studentenes behov er utgangspunkt for samtalene. En tilleggsmulighet er å gi tilbud om kurs i veiledning for praksisveiledere der ulike kurs bygger på hverandre. Kursene kan ta opp ting det er naturlig å ta opp i veiledning av egne studenter samme semester.

Mer konkrete læringsmål for praksis

Det foreligger egne læringsmål for praksis. Det er likevel en erfaring at disse ikke alltid blir brukt så aktivt i veiledning av studenter. Dette tror vi kan skyldes at de er litt lite konkrete, selv om de peker på viktige tema og kompetanser. Vi foreslår derfor at formuleringer for læringsutbytte for praksis gjennomgås på nytt når ny rammeplan foreligger og søkes formulert slik at kompetansekravene blir så konkrete og spesifikke at det er lett å diskutere studentprestasjoner opp mot disse og på denne måten synliggjøre både mestring og krav. Eksempelvis kan krav til dialog og kommunikasjon konkretiseres til å kunne lede utforskende læringssamtaler i samlet klasse og stille spørsmål hvor det er mulig for elever på ulikt faglig nivå å komme med svar som fremmer elevens faglige refleksjon som fremmer elevens faglige refleksjon. De justerte læringsmålene som ble vedtatt i programstyret i januar synes å være et fint steg i denne retning.

Skal teori fra fagdidaktiske (og fagpedagogiske) emner integreres tydelig med praksis i flest mulig læringsaktiviteter, foreslår vi at læringsmål for praksis inngår som læringsmål («læringsutbyttmoment») i de praktisk-pedagogiske emnene studentene tar. Når emner ikke tydelig nok inkluderer læringsmål for praksis, og praksis ikke inkluderer læringsmål for teori, kan resultatet bli svak stimulans til integrering av teori og praksis, blant annet fordi det signaliserer avgrensede og ikke integrerte ansvarsområder.

Forslag angående organisering av praksis

- Strekke praksis over 12 uker gir frigjort tid så studentene kan ha en dag i uken på campus. Lang praksis gir anledning for oppfølgingsbesøk.
- Timeplaner for studentene i praksisperiodene lages med undervisningsfri en dag i uken, evt. tirsdag, onsdag eller torsdag. Muliggjør samling på UiB eller i partnerskoleklynger i grupper med samme «fridag».
- Hvis IL og PPU begynner ulike semestre kan en beholde strukturen med US først.
- Teamtid på skolene, eks onsdager 14 – 16, bruke til treffpunkt for praksisveiledere, og evt. med studentene. Burde være mulig å få godkjent av skoleledelse å bruke noen onsdager på dette da de både styrker lærerutdanningen og kan fungere utviklende for deltagende lærere.
- Utvidet praksis krever i hvert fall at de har to eller flere praksisveiledere.
- En bør signalisere at studenter kommer tidlig i gang med egen undervisning, normalt etter å ha sett på veileders undervisning to eller eventuelt tre timer. Dette gjør det mulig å komme i gang med veiledning og påhør tidlig, og gir også mer rom for eventuell ekstra oppfølging når

det trengs. Det gir også mer rom for veksling gjennom semesteret der studenten ser på veileders undervisning på ny senere i semesteret som oppfølging av diskusjoner og metoder de har diskutert i veiledningen.

Vedlegg: Matrisemodellen

Med fire underpunkter i hver af de to dimensioner vil dette for eksempel være opfyldt med fire krydser ned gennem diagonalen, altså gennem udarbejdelsen af fire refleksionsnotater efter nærmere aftale og typisk efter diskussion og sparring i et fagteam.

Med et undervisningsperspektiv henholdsvis et læringsperspektiv som de to dimensioner kunne et udkast til matricen se sådan ud:

Læring (Vandret): Undervisning (Lodret):	Identificering af specifikke læringsmål	Identificering af aktuelt lærestof	Holdnings udvikling	Aktivering og brug af elevernes forkundskaber
Lokal læreplan				
Begrundelse for fagets forskellige emner				
Tema hvor emner fra flere discipliner indgår				
Elever med forskellige og specielle behov				

En studerende kan for eksempel udvælge et tværfaglige undervisningsforløb over et par timer fra sin praksisoplæring og kombinere det med 'identificering af specifikke læringsmål' i et to-tre sideres refleksionsnotat. Notatet kunne f.eks. indeholde overvejelser over hvordan de matematikfaglige mål var svækket henholdsvis styrket ved samspillet med det eller de andre indgående fag, over den ændrede didaktiske kontrakt og et sammenstød mellem hverdagsforestillinger i det ene fag og faglige begreber fra det andet fag.

Sak 35/18 Budsjett 2019 for lektorutdanningen

Notat fra Studieadministrativ avdeling og Rapporten.

Drøftingssak

Notat

Til: Styringsgruppen for lektorutdanningen

Møte: 16. mai 2018

ephorte: 18/5268

Bakgrunn

Nedenfor følger forslag til driftsbudsjett for programrådet for lektorutdanningen for 2019, samt forslag til budsjett knyttet til fellesarrangementer i lektorutdanningen.

Programrådets midler inneholder driftsmidler til praksisutvalget og midler til Fagutvalget for lektorutdanning (FIL). I 2018 var rammen for budsjettet på kr. 200 000. Vi baserer oss på dette for budsjettet til neste år.

Drift av programrådet som helhet	Total kr
Oppfølging av programsensorrapporter	30.000
Generelle driftskostnader	35.000
Forskningsdag	60.000
Studentaktiviteter	
Felles programsamling	15 000
Tilskudd FIL	20.000
Praksisutvalget	40.000
Sum totalt	200.000

FIL får 35 000 kr i støtte per år, og av disse går 15 000 kr til programsamling, som er en oppgave programrådet har delegert til FIL.

Styringsgruppen vedtok i møte 28. mars 2017 (sak 6/17) at det ikke skulle oppnevnes ny koordinerende programsensor i 2017, og at de avsatte midlene i stedet skulle brukes på oppfølging av programsensorrapporten fra 2016. Det anbefales at man i 2019 bruker midler på oppfølging av rapportene fra programsensorene ved fakultetene. Midlene til oppfølging av sensorrapporter skal blant annet dekke utgifter til en fellessamling med de fakultetsvise programsensorene (ekskl. reiseutgifter).

Budsjett knyttet til fellesarrangementer

Budsjettet som gjelder fellesarrangementer i lektorutdanningen, inkluderer aktiviteter knyttet opp mot studiekvalitet og studentmiljø. Dette er midler som per i dag ikke er dekket over fellesbudsjettet for programrådet, og som derfor må dekkes inn på annet vis. Det legges opp til at budsjettpostene for «konferanse eller nettverksmøter» og for avslutningsseremoni er midler som trekkes inn fra fakultetene etter en fordelingsnøkkel angitt nedenfor.

Temaseminar er et relativt nytt tilbud, som det er ønskelig å videreføre. Siden temaseminar er en del av praksis, blir det foreslått at dette dekkes over praksisbudsjettet. Dette blir nærmere omtalt nedenfor.

Avslutningsseremonien økes fra 60 000 til 70 000 ut i fra en forventning om økt kandidattall.

Fellesarrangementer	Total kr
Konferanse eller nettverksmøter	200.000
Temaseminar	150.000
Avslutningsseremoni	70.000
Sum totalt	420.000

Konferanse eller nettverksmøter

Lektorutdanningen ved UiB er tverrfakultær og har mange involverte, både ved UiB og i skoleverket. For å ha en velfungerende utdanning av høy kvalitet, er ulike møteplasser helt nødvendig. En av de viktigste møteplassene har vært den årlige lektorutdanningskonferansen, der målgruppen er ansatte i lektorutdanningen ved UiB, programsensorer og UiBs partnerskoler.

I 2018 ble konferansen finansiert gjennom et spleiselag mellom de involverte fakultetene, og vi foreslår at denne ordningen videreføres. Som følge av flere ansatte i lektorutdanningen de senere årene, er konferansen kostnadsberegnet til kr. 200 000,- for 2019. Det inkluderer også kostnader for deltakere fra de inviterte samarbeidsskolene, studentrepresentanter og bidragsytere.

Fordeling av utgiftene kan gjøres på bakgrunn av erfaringstall. Samtidig ser vi det som formålstjenlig, dersom den samme fordelingsnøkkelen benyttes på ethvert arrangement i lektorutdanningen, hvor fakultetene dekker utgiftene. Fordelingen som er satt opp nedenfor, tar derfor utgangspunkt i gjennomsnittlig prosentvis deltakelse på konferansen fra de respektive fakultetene de siste tre årene, men vi har foretatt avrundinger som gjør at fordelingsnøkkelen kan overføres til andre arrangement, eksempelvis avslutningsseremonien. Dersom det blir opprettet en 5-årig lektorutdanning ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, vil en muligens måtte justere fordelingsnøkkelen.

Fordeling av utgifter til konferanse/nettverksmøter:

HF:	30 % = 60 000 kr
MN:	30 % = 60 000 kr
SV:	10 % = 20 000 kr
<u>PSYFA:</u>	<u>30 % = 60 000 kr</u>
SUM:	= 200 000 kr

Det legges opp til at programrådet for lektorutdanningen å avgjøre om midlene skal brukes på én stor konferanse eller flere mindre arrangement av typen nettverksmøter.

Temaseminar

5-årig lektorutdanning (5LU) og ettårig praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) er underlagt rammeplaner og nasjonale retningslinjer, som stiller særskilte krav til innhold og organisering. Det er satt av midler til dette i fellesbudsjettet.

Programrådet mener at temaseminaret bør finansieres av praksispotten. Imidlertid må det i planleggingen av bruken av de øremerkede midlene også tas høyde for at rammeavtalene om praksis med Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune er under reforhandling. Resultatet av forhandlingene vil høyst sannsynlig medføre at en større del av de øremerkede

midlene blir brukt. Før avtalene er ferdig behandlet, er det ikke mulig å si hvor mye midler som gjenstår til bruk til temaseminar. Det er imidlertid ikke sikkert at det er midler til overs til dette formålet.

Avslutningsseremoni

På bakgrunn av et ønske fra studentene, og som et tiltak knyttet til studentmiljøet, ble det i 2016 arrangert en egen avslutningsseremoni for kandidater på 5LU. Arrangementet ble finansiert av HF og MN.

I 2018 er arrangementet rettet både mot kandidater på 5LU og på PPU, og finansieres og gjennomføres av HF, MN og PSYFA, som er programeiere.

For å kunne avvikle fremtidige seremonier mest mulig effektivt, er det ønskelig at vi fastsetter en økonomisk ramme og en fordelingsnøkkel. Vi foreslår at utgiftene deles på alle de involverte fakultetene, og etter samme fordelingsnøkkel som gitt ovenfor. Rammen for arrangementet settes til 70 000 kr.

Fordeling av utgifter til avslutningsseremoni:

HF: 30% = 21 000 kr

MN: 30% = 21 000 kr

SV: 10% = 7000 kr

PSYFA: 30% = 21 000 kr

SUM: = 70 000 kr

Forslag til vedtak:

Styringsgruppen for lektorutdanningen vedtar:

- 1) Det forelagte driftsbudsjettet for programrådet for lektorutdanningen.
- 2) Det forelagte budsjettet for fellesarrangementer i lektorutdanningen:

- Konferanse eller nettverksmøter
- Temaseminar
- Avslutningsseremoni

Konferansen/nettverksmøtene og avslutningsseremonien finansieres av fakultetene i henhold til foreslått fordelingsnøkkel, og fakultetene avsetter penger til disse arrangementene i budsjettene sine.

Temaseminarene finansieres av de øremerkede midlene til praksis, dersom det er rom for det.